

27607756-0	13/06/2011	ישראל היום - כותרת	עמוד 30	3	9.63x23.11
תרבות פולני - 29440					

הביאנלה בוונציה | אריאל אדורס

בין מלח למים

בין הביתן הישראלי בביאנלה לאמנות עכשווית בוונציה לבין הביתן הפולני מפרידה רק תעלת מים צרה, אבל למרות הקירבה הפיזית הגדולה ועל אף העובדה שבשני הביתנים מציגות שתיים מהאמניות המצליחות ביותר שיש לישראל להציע, הפער בין הביתן הישראלי של סיגלית לנ

דאו לבין זה הפולני של יעל ברתנא הוא כמעט בלתי ניתן לגישור. גם ברתנא וגם לנדאו עוסקות כשאלות של זהות לאומית וביחס שבין הישות הציונית לבין שכנותיה. אבל בזמן שלנדאו בוחרת במלח הישראלי בשעוני מים ובחוף הים כמצע שעליו היא מפרקת ומרכיבה שוב את האתוס הישראלי, ברתנא מבקשת לנתץ אותו ולא להותיר ממנו דבר. ברתנא, שנבחרה לייצג את פולין בביאנלה והיתה לאמנית הלא פולי-נייה הראשונה שמייצגת את פולין (ולישראלית הראשונה שאינה מייצגת את ישראל), קוראת בעבודותיה לכולנו לעשות מעשה דומה. טרילוגיית עבודות הווידאו והמניפסט הענק שאותו היא מפרסמת בעברית, בפולנית ובאנגלית, הם קריאה, ספק רציני-ספק אירונית, ליהודי פולין כאשר הם לזנוח את החלום שהכויב על מדינה יהודית ולשוב לכיכרות פולין.

העבודות של ברתנא (בתמונה למטה) יפות בצורה מטרידה, עד שהן מעוררות תחושה שהיופי האסתטי אמור להתגבר על כל הקשיים בדרך להגשמת אותה מטרה בלתי מורגת. המשקעים ההיסטוריים בין ישראל לפולין הם בגדר נוכח נפקד שממלא את חלל הביתן, דווקא בגלל ההתעלמות המוחלטת מהם, ובכך חוזקה וחולשי תה של העבודה – היא מעוררת מחשבה, אבל לא בטוח שהיא נשארת בתחום האמנות.

בביתן של לנדאו, לעומת זאת, הישראליות נוכחת בכל פינה. המיצב המרתק של צינורות המים, עבודת הווידאו שבה נערים מציירים גבולות על החוף במהלך משחק "תקיעות", ושלוש העבודות העוסקות במלח הגס של ים המוות (מיצב פיסולי של רשת דייגים, עבודת וידאו שמציגה נעלי עבודה שנטבלו במלח והוצבו על אגם קפוא – בתמונה למעלה – ומיצב וידאו שמתעד את ניסיונה של לנדאו להקים גשר מלח בין ירדן לישראל – מבקשים כולם להתמודד עם הרחיסות ועם תחושת החוסר התמידי. לנדאו מצביעה על הקשיים הקיומיים של המדינה היהודית ומנסה להעביר את התחושה שלהם לשפה אמנותית. היא יוצאת מהלוקליות לגלובליות, ולכך מתווסף גם שמה של התערוכה: One man's floor is another man's feelings, שמבקש להצביע על כך שאף ישראל מתנהלת כמוכנים רבים כמו אי, היא עדיין חלק בלתי נפרד מהעולם שסביבה.

בחצר הביתן הישראלי הציבה לנדאו אבטיחים בורדים בערוגה קטנה ו-12 זוגות נעליים שחורות שמחוברות כשרוכיהן. הנעליים, שמייד זר רקות כל צופה לערימות ממחנות הריכוז, והאבטיחים, שמצביעים על השפע המתוק שאגור בתוך קליפה נוקשה – מעבירים היטב את תחושת ה"עוקצה ורובשה" של החוויה הישראלית.